

«Σ' αγαπάω αλλά μόνο όταν δεν κάνεις αταξίες»

THE NEW YORK TIMES , Του Alfie Kohn

Πριν από 50 χρόνια και πλέον, ο ψυχολόγος Καρλ Ρότζερς είπε ότι το να αγαπάμε απλώς τα παιδιά μας δεν είναι αρκετό. Και τόνισε ότι πρέπει να τα αγαπάμε άνευ όρων γι' αυτό που είναι, όχι γι' αυτό που κάνουν.

Ως πατέρας ξέρω ότι αυτό είναι μια μεγάλη κουβέντα, που μάλιστα σήμερα αμφισβητείται από συμβουλές για το αντίθετο: για το πώς να γίνουμε «γονείς υπό όρους», πώς να αυξάνουμε τη στοργή όταν το παιδί είναι «καλό» και να την περιορίζουμε όταν δεν είναι.

Έτσι ο παρουσιαστής τοκ-σόου ο Φιλ Μακγκρό, μας λέει στο βιβλίο του «Family First» («Πρώτα η οικογένεια», Free Press, 2004) ότι πρέπει να προσφέρουμε με φειδώ στα παιδιά αυτά που χρειάζονται ή με τα οποία χαίρονται, να τα μετατρέπουμε σε επιβραβεύσεις που θα τους προσφέρουμε ή θα τους αρνούμαστε ώστε να «συμπεριφέρονται σύμφωνα με τις επιθυμίες μας». Και «ένα από τα πιο ισχυρά νομίσματα για ένα παιδί», προσθέτει, «είναι η αποδοχή και η έγκριση των γονιών του».

Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά διδάσκονται ότι τα αγαπούν και ότι είναι αξιαγάπητα μόνον όταν κάνουν οτιδήποτε αποφασίζουμε εμείς ότι είναι καλό. Ο έπαινος γίνεται άλλη μία μέθοδος ελέγχου, ανάλογη της τιμωρίας. Με τη στάση αυτή, είχε προειδοποιήσει ο Ρότζερς, τα παιδιά μπορεί να χρειαστούν κάποια στιγμή ψυχαναλυτή για να τους δώσει την άνευ όρων αποδοχή, την οποία δεν βρήκαν όταν ήταν σημαντικό να βρουν. Είχε άραγε δίκιο ο Ρότζερς; Ας δούμε τα δεδομένα.

Το 2004, δύο Ισραηλινοί ερευνητές, οι Αβί Ασόρ και Γκάι Ροθ, μαζί με τον Αμερικανό ψυχολόγο Έντουαρντ Ντέτσι, ρώτησαν περισσότερους από 100 φοιτητές αν η αγάπη που είχαν δεχθεί από τους γονείς τους φαινόταν να εξαρτάται από αν πετύχαιναν στο σχολείο, αν προπονούσαν πολύ στα σπορ, αν νοιάζονταν τους άλλους ή αν κατέπνιγαν αισθήματα όπως ο θυμός και ο φόβος. Αποδείχθηκε ότι τα παιδιά που δέχονταν αυτήν την υπό όρους αγάπη ήταν πιθανότερο να ενεργούν όπως ήθελαν οι γονείς. Όμως το τίμημα ήταν βαρύ. Πρώτον, τα παιδιά αυτά είχαν την τάση να δυσανασχετούν με τους γονείς τους και να τους αντιπαθούν. Δεύτερον, είχαν την τάση να λένε ότι ο τρόπος που ενεργούν οφείλεται περισσότερο σε μια «ισχυρή εσωτερική πίεση», παρά στην αίσθηση ότι επιλέγουν πραγματικά. Επιπλέον, η ευτυχία τους έπειτα από μια επιτυχία ήταν συνήθως σύντομης διάρκειας και συχνά αισθάνονταν ενοχή ή ντροπή. Φέτος τον Ιούλιο, οι ίδιοι ερευνητές, επανέλαβαν την έρευνα του 2004 επεκτείνοντάς την. Διαπιστώθηκε ότι η γονική «αγάπη υπό όρους» είτε δημιουργεί στα παιδιά ανθυγιεινά αισθήματα «εσωτερικού καταναγκασμού» είτε αυξάνει τα αρνητικά αισθήματα των εφήβων για τους γονείς τους. Αυτό που μας λένε οι μελέτες είναι ότι το να επαινούμε τα παιδιά επειδή έκαναν κάτι σωστό δεν αντισταθμίζει τα αρνητικά συναισθήματα που τους δημιουργούνται όταν παίρνουμε πίσω την αγάπη μας ή τα τιμωρούμε επειδή κάνουν κάτι λάθος. Και τα δύο είναι παραδείγματα γονικής αγάπης υπό όρους και είναι αμφότερα αντιπαραγωγικά.

Οι περισσότεροι γονείς θα διαμαρτύρονταν λέγοντας ότι φυσικά και αγαπούν τα παιδιά τους άνευ όρων. Όμως αυτό που μετράει είναι πώς φαίνονται τα πράγματα από την πλευρά των παιδιών - αν αισθάνονται ή όχι ότι τα αγαπούν εξίσου όταν τα

κάνουν θάλασσα ή όταν δεν τα καταφέρνουν. Ο Άλφι Κον έχει γράψει 11 βιβλία για την ανθρώπινη συμπεριφορά και την εκπαίδευση, ανάμεσα στα οποία τα «Unconditional Parenting» (Γονείς άνευ όρων) και «Punished by Rewards» (Τιμωρία με επιβράβευση).

Με μια ματιά

Τι δείχνουν οι έρευνες για τα παιδιά που δέχονται αγάπη «υπό όρους» από τους γονείς τους:

ΕΙΝΑΙ ΠΙΘΑΝΟΤΕΡΟ να ενεργούν όπως θέλουν οι γονείς.

ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΤΑΣΗ να δυσανασχετούν με τους γονείς τους και να τους αντιπαθούν.

ΑΙΣΘΑΝΟΝΤΑΙ πως ο τρόπος που ενεργούν οφείλεται σε μια «ισχυρή εσωτερική πίεση».

Η ΕΥΤΥΧΙΑ που αισθάνονται έπειτα από μια επιτυχία είναι συνήθως σύντομης διάρκειας. ΑΙΣΘΑΝΟΝΤΑΙ συχνά ενοχή ή ντροπή.

Ο ΕΠΑΙΝΟΣ του παιδιού επειδή έκανε κάτι «σωστό» δεν αντισταθμίζει την τιμωρία του γιατί έκανε κάτι «λάθος».

ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ είναι πώς φαίνονται τα πράγματα από την πλευρά του παιδιού, αν αισθάνεται ή όχι ότι το αγαπούν εξίσου όταν τα κάνει θάλασσα ή δεν τα καταφέρνει.